

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก

A Causal Model of Promoting Teacher Spirituality for University Students in the
Faculty of Education Western Regional Rajabhat University

Received: January 3, 2019

Revised: January 10, 2019

Accepted: January 11, 2019

ดวงใจ ชนะสิทธิ์*

Duangjai Chanasid

พงศ์เทพ จิระโร**

Pongthep Jiraro

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ 2) ระดับปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ 3) ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์ผู้สอน นักศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษารวมจำนวน 390 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้คือความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบการวิเคราะห์เส้นทาง การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตกมี 6 องค์ประกอบคือ 1) รักการสอน มีความสุขในการสอน 2) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู 3) เสียสละ จิตอาสา 4) เป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ 5) ช่วยเหลือ เอื้ออาทรเมตตาต่อศิษย์ 6) รอบรู้ความเป็นครู 2. ระดับปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตกพบว่ามี 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยการพัฒนาในด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ 2) ปัจจัยด้านการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 3) ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน 4) ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู 3. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตกพบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของปัจจัยเชิงสาเหตุจากค่าต่าง ๆ พบว่าทุกค่าดัชนีมีความสอดคล้องกันทุกตัว ได้แก่ ค่า GFI = .997 ค่า AGFI = .949 ค่า CFI = 1.00 ค่า RFI = .963 ค่า RMR มีค่าเท่ากับ .000 และ RMSEA มีค่าเท่ากับ .000

คำสำคัญ : ปัจจัยการส่งเสริม / จิตวิญญาณความเป็นครู

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยา วิทยาลัยราชภัฏ และสถิติทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร. สาขาวิชาจิตวิทยา วิทยาลัยราชภัฏ และสถิติทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This research aimed to study: 1) The spiritual elements of being a teacher of the Faculty of Education students. 2) Factors for promoting spirituality as a teacher of the Faculty of Education students. 3) The causal factor of promoting spirituality as a teacher of the Faculty of Education students. The sample group is the instructor. Students and school administrators total 390 people. Using stratified random sampling. The research instruments were questionnaire and interview. Data were analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation, Factor Analysis, Path analysis and content analysis.

The findings of this research were as follows:

1. The elements of spirituality as teachers of students in the Faculty of Education, Rajabhat Universities, Western region, have 6 elements, 1) love, teaching, happy teaching, 2) Love and faith in the teacher profession. 3) Sacrifice the volunteer spirit. 4) Being a good model for students. 5) Helping generosity, compassion towards students. 6) Knowledge of teachers.

2. Factors for promoting spirituality as teachers of the Faculty of Education student's Western region Rajabhat University found that there are 4 factors: 1) Development factors in technological innovation and career advancement. 2) Factors of acceptance and being a good member of the organization. 3) Personality development and promotion factors. 4) Attitude factors for teachers

3. The causal factor of promoting spirituality as a teacher of the Faculty of Education student's Western region Rajabhat University found that it is consistent with empirical data. When considering the harmonic index of causal factors from various values Found that all the index values are consistent: $GFI = .997$ $AGFI = .949$ $CFI = 1.00$ $RFI = .963$ $RMR = .000$ $RMSEA = .000$

Keywords : Promotion Factor / Spirituality as a Teacher

บทนำ

สังคมไทยปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหารุมเร้ารอบด้าน แต่ปัญหาใดก็ไม่เท่ากับวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพครู ประกอบกับการปฏิรูปการศึกษาเป็นกระแสใหม่ทั่วโลก เพราะในยุคที่โลกกำลังก้าวหน้าเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สภาพของโลกนี้เปลี่ยนไปเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี เป็นสังคมโลกที่สลับซับซ้อนเชื่อมโยงและเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมโลกกลายเป็นสังคมความรู้ (Knowledge Society) หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) คุรุสภากระทรวงศึกษาธิการและองค์การทางการศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ถึงเวลาแล้วที่ประเทศจะต้องมุ่งไปเพื่อการศึกษาของปวงชน (Education for All) และขณะเดียวกันทุกภาคส่วนของสังคมต้องทุ่มเทให้กับการศึกษา (All for Education) การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ชีวิตและการกลมกลืนของ

คน โดยคนและเพื่อคน คนจึงเป็นส่วนสำคัญที่สุด เป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ทั้งปวงประกอบกับนานาทัศนะมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าเศรษฐกิจและสังคมจะดีเพียงใด การแข่งขันในตลาดโลกได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชน คุณภาพแรงงานและคุณภาพของผู้นำในวงการต่างๆ และยังยอมรับกันอย่างแท้จริงว่าคุณภาพคนขึ้นอยู่กับ คุณภาพการศึกษาและคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพครูเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เมื่อกล่าวถึงคำว่า “ครู” อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และเป็นงานที่สร้างคนในสังคมครูคือผู้กำหนดคุณภาพประชากรในสังคม และคุณภาพประชากรในสังคมคือตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสม

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันกระแสแห่งการก้าวสู่อาเซียนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของประเทศมีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึงต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ปัจจัยหลักประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาคือการพัฒนาคุณภาพครูซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้การปฏิรูปข้างต้นประสบความสำเร็จ (Reimers, 2003) กล่าวคือ ถ้าครูมีความรู้ ความสามารถ เสียสละ และตั้งใจสอน สักสอนผู้เรียนอย่างเต็มความสามารถ จะช่วยเสริมสร้างให้เด็กไทยเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองดี เก่ง ฉลาด มีศักยภาพ มีความสุขและสามารถแข่งขันกับทุกประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Reimers, 2003) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาปัญหาในปัจจุบันของครูในภาพรวมพบว่าปัจจุบันครูมีปัญหาลึกในสามด้านคือเรื่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การมีหนี้สินล้นพ้นตัว รวมถึงภาวะการขาดแคลนครูสะสมโดยเฉพาะในสาขาที่สำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) โดยมีสรุปรายละเอียดของประเด็นปัญหา และแนวทางการแก้ไขของภาครัฐที่ได้ดำเนินการไปแล้วเกี่ยวกับปัญหาด้านคุณภาพของครูคือที่ผ่านมามีกระทรวงศึกษาธิการประสบความสำเร็จอย่างสูงในการนำคนเก่ง คนดี มีความรู้เข้าสู่วิชาชีพครู โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่เก่งที่สุดของแต่ละจังหวัดให้เข้ารับทุนเพื่อเรียนต่อด้านการฝึกหัดครู ดังนั้นครูในยุคนี้จึงเป็นคนเก่งของประเทศ และมักประสบความสำเร็จทั้งในด้านการพัฒนานักเรียนและชีวิตส่วนตัว ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีความต้องการครูสูงขึ้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเร่งผลิตครูมากขึ้นเป็นเงาตามตัวโดยปราศจากการวางแผนที่เหมาะสม ถึงกับสถาบันฝึกหัดครูทุกแห่งต่างเปิดสอนในภาคพิเศษและภาคสมทบอย่างแพร่หลายด้วยเหตุนี้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาศาขารครูจึงมีจำนวนมากเกินความต้องการของตลาดแรงงานส่งผลให้ตกงานในที่สุด ดังนั้นเด็กรุ่นต่อมาจึงไม่เลือกเรียนครูหรือเลือกเป็นลำดับสุดท้ายเนื่องจากไม่มั่นใจในโอกาสที่จะได้งานทำ จึงเป็นที่กล่าวขานกันว่านักเรียนที่เรียนอะไรไม่ได้จึงเข้าเรียนครู ทำให้ภาพลักษณ์ของครู และคุณภาพการศึกษาดตกต่ำลงมาก (รุ่ง แก้วแดง, 2544) ปัญหาทางด้านจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นปัญหาที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะสถาบันการผลิตครูคือมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นปณิธานในการจัดการศึกษาอันแน่วแน่มุ่งพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่งเปิดรับนักศึกษาสายครูจำนวนมาก นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดความศรัทธาในวิชาชีพครูรวมทั้งอุดมการณ์ของความเป็นครูอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของมานี แสงหิรัญ และคณะ (2554) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการเลือกเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์ โดยปัจจัยแรกมีความคิดเห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีสวัสดิการต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ปัจจัยที่สองเลือกเรียนครูเพราะตามใจผู้ปกครอง ปัจจัยที่สามเลือกเรียนครูเพราะคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง และปัจจัยที่นักศึกษาเลือกลำดับสุดท้าย ในการเข้าศึกษาคณะครุศาสตร์หรือสายครูคือ รักศรัทธาในวิชาชีพครูและมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพครูด้วยใจรัก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการขาดจิตวิญญาณความเป็นครูหรือการขาดความรักศรัทธาในวิชาชีพครูเป็นปัญหาวิกฤติทางการศึกษาที่สำคัญยังไม่ได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูอย่างเป็นรูปธรรมและประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับสุนน อมรวิวัฒน์ (2554) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาการขาดจิตวิญญาณความเป็นครูที่ผ่านมาไว้ว่า คณะครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยที่ผลิตครูยังไม่มีแบบแผนที่ชัดเจนในการปฏิรูปที่จะปลูกฝัง จิตวิญญาณความเป็นครูให้กับผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนขาดจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง ทำให้การขาดจิตวิญญาณความเป็นครูส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะอื่น ๆ อีกหลายประการ ได้แก่ ความรักเมตตาต่อศิษย์ และสรรพสิ่งรอบตัว จิตสาธารณะ การเป็นแบบอย่างที่ดี ความรับผิดชอบในหน้าที่ ดังนั้นนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยในชุมชนหรือท้องถิ่นที่ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูมายาวนานจึงเป็นกลไกสำคัญของสังคมที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าในอนาคตและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะสำคัญของผู้ที่มิจิตวิญญาณความเป็นครู และจากการประชุมวิชาการในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏตะวันตกได้กล่าวถึงการร่วมกันจัดทำกลยุทธ์ในการผลิตและพัฒนาครูตามพระบรมราโชบายของในหลวงรัชกาลที่ 10 ซึ่งประเด็นหนึ่งในการพัฒนาคือการบ่มเพาะจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตกโดยมีคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

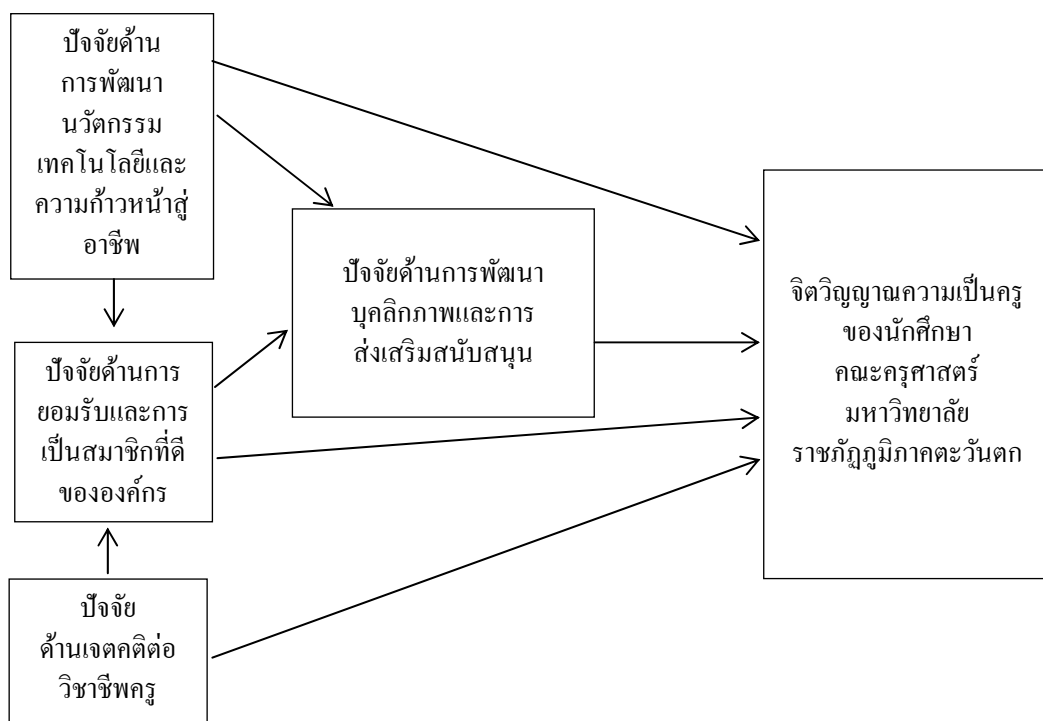
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก
3. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูโดยอาศัยกรอบความคิดที่ได้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยของนักวิจัยและนักวิชาการต่าง ๆ ที่ค้นพบตัวแปรที่จะนำมาใช้ในการวิจัย โดยสังเคราะห์ห้วงค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูจากนักวิจัยและนักวิชาการอันประกอบด้วยอมรรัตน์ แก่นสารและคณะ (2560), ธารญา จิตรชวณิช (2560), สุพิชญา โคทวิ (2557), สุเทพ ทองสีไพล (2554), ดวงใจ ชนะสิทธิ์ และคณะ (2559) ผลจากการสังเคราะห์พบว่าองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูพิจารณาจากความถี่และคำร้อยละตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ประกอบด้วย 1) รักและศรัทธาในอาชีพครู 2) เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 3) การเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ 4) รักการสอน มีความสุขในการสอน และ 5) อาหาร ห่วงใย และเมตตาต่อศิษย์ สำหรับปัจจัยในการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากงานวิจัยและจากนักวิชาการศึกษอันประกอบด้วยปิยะพร วงษ์อุดม (2559), วันเพ็ญ นันทะศรี (2559) ผลจากการสังเคราะห์พบว่าปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูพิจารณาจากความถี่และคำร้อยละตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านการพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ 2) ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน 3) ปัจจัยด้านการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรและ 4) ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู และจากแนวคิดในการสังเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่อาจารย์ผู้สอน จำนวน 172 คน นักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2561 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตกจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมพื้ง และมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 4,803 คน และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 658 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5,633 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 17 เมษายน 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2561 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตกจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมพื้ง และมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และผู้ใช้บัณฑิต รวมจำนวน 390 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของมหาวิทยาลัยและนำมาเทียบสัดส่วนบัญญัติไตรยางศ์เพื่อให้ตัวอย่างกระจายไปครูผู้สอน นักศึกษาคณะครุศาสตร์ และผู้ใช้บัณฑิตตามมหาวิทยาลัยกลุ่มราชภัฏวะวันตก

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตวิญญาณ ความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก และฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏภูมิภาควะวันตก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบจิตวิญญาณ ความเป็นครูและปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทั้งสองฉบับเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 0.80-1.00 จากนั้นได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามทั้งสองฉบับ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุดทั้งสองฉบับ เพื่อตรวจสอบด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าแบบสอบถามฉบับที่ 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.971 และฉบับที่ 2 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975

2) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอบถามปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดวันตก ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ๆ ในแต่ละด้าน แล้วนำมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 แห่ง เพื่อเก็บข้อมูล
- 2) จัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 390 ฉบับ ไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 4 แห่ง และขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามกลับทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยจัดส่งซองติดแสตมป์ไปกับแบบสอบถามเพื่อให้สะดวกในการตอบกลับและได้รับข้อมูลกลับคืนมาจำนวน 386 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.97

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลระดับการปฏิบัติโดยใช้เกณฑ์จุดกึ่งกลางชั้น (Mid-Point Average) ของพงศเทพ จิระโร (2554: 13) ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

คะแนนอยู่ระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง ปฏิบัติในระดับน้อย

คะแนนอยู่ระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ปฏิบัติในระดับปานกลาง

คะแนนอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมาก

คะแนนอยู่ระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

- 2) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อหาองค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครู และปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู โดยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นก่อนดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ด้วยการทดสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์เพื่อดูความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของตัวแปรทั้งหมด โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจากค่า Bartlett's Test of Sphericity และการพิจารณาค่า Measure of sampling adequacy (MSA) ซึ่งในโปรแกรม SPSS จะเรียกว่า ไกเซอร์-เมเยอร์-ออลกิน (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy/KMO) ได้ค่า KMO ขององค์ประกอบจิตวิญญาณความเป็นครู = 0.969 และองค์ประกอบปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู = 0.971 ซึ่งมากกว่า 0.5 แสดงว่าข้อมูลจากตัวแปรชุดนี้เหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

- 3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

- 4) วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดวันตกโดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมและองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดวันตกมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดวันตก

ด้าน	จิตวิญญาณความเป็นครู	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู	4.51	0.474	มากที่สุด	1
2	ห่วงใย เอื้ออาทร และเมตตาต่อศิษย์	4.33	0.547	มาก	3
3	เสียสละและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	4.29	0.536	มาก	4
4	รักการสอน มีความสุขในการสอน	4.23	0.565	มาก	5
5	การเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์	4.35	0.531	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.33	0.480	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับจิตวิญญาณความเป็นครูภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D. =0.480) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, S.D. =0.474) รองลงมามีค่าเฉลี่ยในระดับมากคือการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ ($\bar{X}=4.35$, S.D. =0.531) และความห่วงใย เอื้ออาทร และเมตตาต่อศิษย์ ($\bar{X}=4.33$, S.D. =0.547) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดวันตก พบว่าองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูจาก 5 องค์ประกอบ โดยหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) และใช้วิธี varimax พบว่ามี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) รักการสอน มีความสุขในการสอน 2) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู 3) เสียสละ จิตอาสา 4) เป็น แบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ 5) ช่วยเหลือ เอื้ออาทร เมตตาต่อศิษย์ และ 6) รอบรู้ความเป็นครู

2. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูและองค์ประกอบของปัจจัย การส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดวันตก มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

.....

ตารางที่ 2 ระดับปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ภูมิภาคตะวันตก

ด้าน	ปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครู	ระดับพฤติกรรม			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ปัจจัยด้านการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร	4.37	0.598	มาก	3
2	ปัจจัยด้านเจตคติต่ออาชีพครู	4.44	0.601	มาก	1
3	ปัจจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีและ ความก้าวหน้าในอาชีพ	4.43	0.553	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.41	0.509	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.509) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัจจัยด้านเจตคติต่ออาชีพครูมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.601) รองลงมาคือปัจจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าในอาชีพ ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.553) และปัจจัยด้านการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.598) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตกจาก 3 องค์ประกอบเมื่อหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) และใช้วิธี Varimax แล้วพบว่ามี 4 องค์ประกอบของปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูมี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยการพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ 2) ปัจจัยด้านการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 3) ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและ การส่งเสริมสนับสนุน และ 4) ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู

3. การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก โดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตกที่ค้นพบทั้ง 4 องค์ประกอบมาหารูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตกบนพื้นฐานตามแนวคิดหลักการ ทฤษฎี และข้อค้นพบของงานวิจัยมาทดสอบสมมติฐาน ตรวจสอบความสอดคล้อง ความตรงของปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก และเพื่อความเข้าใจในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

→	แทน	ความสัมพันธ์ในรูปเชิงสาเหตุและผล
		ตัวแปรทางลูกศรเป็นเหตุ ส่วนตัวแปรหัวลูกศรเป็นผล
↔	แทน	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
INNOVATION	แทน	การพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ
DEVELOP	แทน	การพัฒนานุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน
ACCEP	แทน	การยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร
ATTITUDE	แทน	เจตคติต่อวิชาชีพครู
SPIRIT	แทน	จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์
		มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก

ตารางที่ 3 ดัชนีความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างรูปแบบและข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	เกณฑ์ความสอดคล้อง	ค่าดัชนี	ความหมาย
1. ค่า χ^2	P-Value > 0.05	ค่า $\chi^2 = .502$ (P = .479)	สอดคล้อง
2. ค่า χ^2/df	มีค่าน้อยกว่า 2.00	.502/1 = .502	สอดคล้อง
3. ค่า GFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	.997	สอดคล้อง
4. ค่า AGFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	.949	สอดคล้อง
5. ค่า RMR	มีค่าน้อยกว่า .05	.000	สอดคล้อง
6. ค่า RMSEA	มีค่าน้อยกว่า .05	.000	สอดคล้อง
7. ค่า NFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	.996	สอดคล้อง
8. ค่า IFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	1.00	สอดคล้อง
9. ค่า CFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	1.00	สอดคล้อง
10. ค่า RFI	มีค่าตั้งแต่ .90 ขึ้นไป	.963	สอดคล้อง

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ .502 p-value = .479 แสดงให้เห็นว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายถึง ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณา $\chi^2/df = .502$ พบว่าสอดคล้องกัน นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของปัจจัยเชิงสาเหตุจากค่าต่าง ๆ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Goodness-of-fit : GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง

เปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือ ค่า GFI = .997 ค่า AGFI = .949 ค่า CFI = 1.00 ค่า Relative Fit Index : RFI = .963 ค่า Root Mean Squared Residual : RMR มีค่าเท่ากับ .000 และรากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) มีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งสรุปภาพรวมพบว่าค่าดัชนีทุกตัวสอดคล้องกับเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตกมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

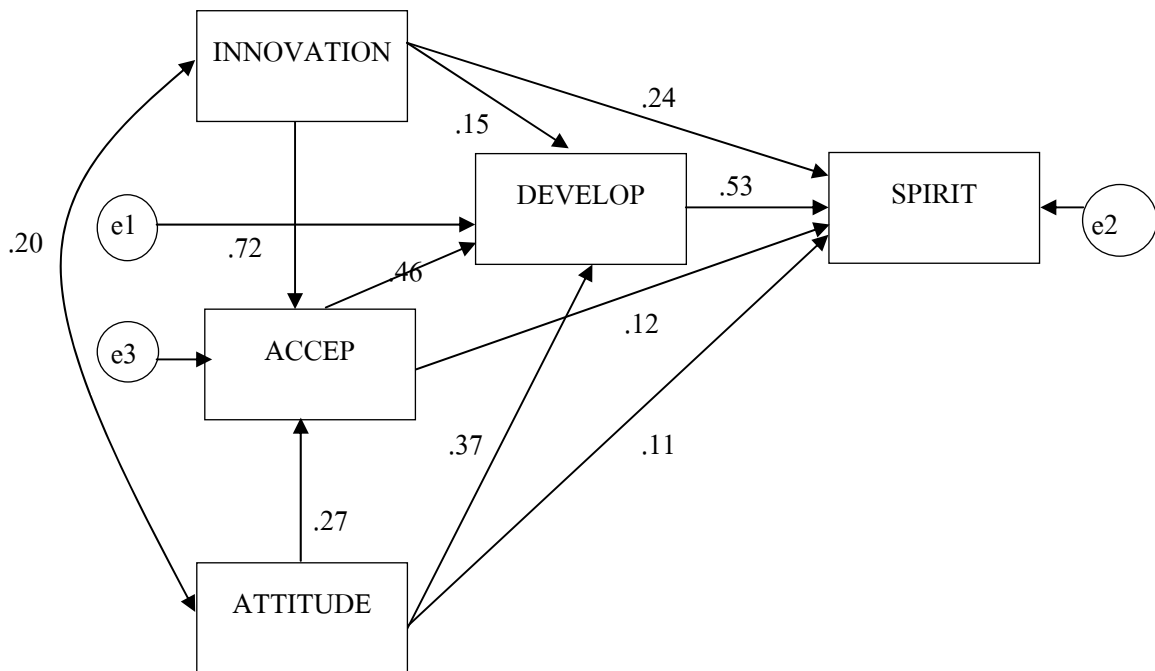
ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก

ตัวแปร	ATTITUDE	INNOVATION	ACCEP	DEVELOP	SPIRIT
ATTITUDE	1.000				
INNOVATION	.882**	1.000			
ACCEP	.905**	.957**	1.000		
DEVELOP	.935**	.933**	.954**	1.000	
SPIRIT	.931**	.953**	.961**	.977**	1.000

** . มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .882 - .977

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตกที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีรูปแบบดังนี้

ภาพที่ 3 ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก

จากภาพที่ 3 พบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนดเป็นเส้นอิทธิพลตามสมมติฐานการวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า การพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน การยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และเจตคติต่อวิชาชีพครู เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก เมื่อพิจารณาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ ซึ่งมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .15 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากเจตคติต่อวิชาชีพครู โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาปัจจัยเชิงสาเหตุของการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร พบว่า ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .72 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากเจตคติต่อวิชาชีพครู โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ระดับพฤติกรรมของจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตตะวันตก พบว่าภาพรวมมีระดับพฤติกรรมของจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือค่าเฉลี่ยในระดับมากคือการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ และความห่วงใย เอื้ออาทร และเมตตาต่อศิษย์ ตามลำดับ จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตตะวันตกมีความตระหนักในเรื่องจิตวิญญาณความเป็นครูเป็นอันดับแรก โดยพิจารณาจากนโยบายและยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่ง ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับคณะทั้ง 4 แห่งพบว่าทั้งระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู มีกิจกรรมที่ให้นักศึกษาเข้าไปสัมผัสโรงเรียนตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 เพื่อเป็นการบ่มเพาะให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครู ให้นักศึกษาได้รู้จักตนเองเป็นอันดับแรก นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันที่รับรองวิชาชีพครูมาบรรยายและชี้แจงให้นักศึกษาทราบตั้งแต่วันปฐมนิเทศ เกี่ยวกับอาชีพครู จรรยาบรรณ และระเบียบวินัยต่างๆ สำหรับคนที่ประกอบวิชาชีพครู ดังนั้นกิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะและมหาวิทยาลัยจัดให้กับนักศึกษาจึงเป็นแนวทางหนึ่งของการบ่มเพาะให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูมากยิ่งขึ้นนอกจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนแล้ว ยังต้องลงไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษาด้วย สอดคล้องกับดวงใจ ชนะสิทธิ์ ที่ศึกษาจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ซึ่งพบว่ามีระดับจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับสุเทพ ธรรมะตระกูล (2555) ที่กล่าวว่าคนที่จะเป็นครูได้นั้นจะต้องเด่นในเรื่องวิชาการ รู้ลึก รู้จริง รู้กว้าง ครูต้องมีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้และครูต้องมีใจเมตตาต่อศิษย์รักศิษย์ดังลูก สอดคล้องกับยนต์ ชุ่มจิต (2553) ที่ได้ศึกษาคุณสมบัติของครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู ว่าควรประกอบด้วยคุณสมบัติที่เรียบง่าย ความรู้ดี บุคลิกลักษณะและการแต่งกายดี สอนดี ตรงเวลา มีความยุติธรรม และหาความรู้อยู่เสมอ ไร่เรียงแจ่มใส ซื่อสัตย์ เสียสละ และสุเม่น อมรวิวัฒน์ (2554) ได้กล่าวถึงคุณค่าของความเป็นครูในสังคมปัจจุบันว่าครูเป็นผู้มีจิตวิญญาณครู เมื่อมีจิตวิญญาณครูโดยแท้จริงแล้วจะเป็นผู้ที่มีความรักในตัวเองและยินดีในการกิจทางการสอน เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญมากสำหรับคนทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็นครู ครูที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจเมื่อบอกนักเรียนว่าจะทำอะไรก็จะพยายามทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ เป็นผู้กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม เพราะเด็กและเยาวชนต้องการแบบอย่างการกระทำที่ถูกต้องดีงาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตน ครูควรระลึกอยู่เสมอว่า การกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กๆ ที่ตนเองรับผิดชอบเป็นสิ่งหนึ่งที่ดียิ่งที่สุดที่ครูสามารถให้ความช่วยเหลือสังคม

2. การศึกษาองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ตตะวันตก พบว่าองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูมี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) รักการสอน มีความสุขในการสอน 2) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู 3) เสียสละ จิตอาสา 4) เป็นแบบอย่างที่ดี

.....

ดีต่อศิษย์ 5) ช่วยเหลือ เอื้ออาทร เมตตาต่อศิษย์ และ 6) รอบรู้ความเป็นครูสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่ตั้งอัตลักษณ์ของนักศึกษาที่เรียนครุศาสตรบัณฑิตไว้ว่านักศึกษาที่จบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมจะต้องมีอัตลักษณ์คือจิตวิญญาณความเป็นครูอันประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ บุคลิกภาพดี มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย รอบรู้ในศาสตร์ของตน เอื้ออาทร และเมตตาต่อศิษย์ รักและศรัทธาในวิชาชีพ สอดคล้องกับนรินทร์ สังข์รักษา (2554) ได้ศึกษาการสังเคราะห์ความรู้ด้านการพัฒนาจิตวิญญาณจากเรื่องเล่าความสำเร็จของครูและนักเรียนในระบบการศึกษา: การพัฒนาหน่ออ่อนทางการศึกษา สร้างจิตปัญญาในการเรียนรู้สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พบว่าคุณลักษณะของครูที่ดีประกอบด้วยความรักและเมตตา ศิษย์ รักและผูกพันกับวิชาชีพครูและตั้งใจจริง เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน มีความสุขกับการสอนและเข้าใจในตัวลูกศิษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ แก่นสาร และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยพบว่าองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบหลักประกอบด้วย ด้านความผูกพันระหว่างครูกับศิษย์ จำนวน 14 ตัวบ่งชี้ ด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้ ด้านการมีจิตวิทยาในการสอน จำนวน 24 ตัวบ่งชี้ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี จำนวน 22 ตัวบ่งชี้ ด้านการมีคุณธรรม และจริยธรรม จำนวน 22 ตัวบ่งชี้ ด้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ จำนวน 19 ตัวบ่งชี้และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นกัลยาณมิตร จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธราญา จิตระญาณนิช (2560) ได้สรุปองค์ประกอบของคุณลักษณะครูที่ดีควรมีจิตวิญญาณความเป็นครูอันประกอบด้วย มีความรอบรู้ มีความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน มีความยืดหยุ่น สอนดีและสนุก มีความรับผิดชอบ ใจกว้างมีเหตุผล เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีจิตวิทยาในการสอนมีเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีความรักเมตตาผู้เรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีความเสียสละ มีความเข้าใจผู้เรียน เป็นแบบอย่างที่ดี มีความยุติธรรม มีความเป็นกันเอง ไม่ดูถูกผู้เรียนและผู้อื่น มีความใฝ่รู้และทันสมัย มีการเตรียมการสอน มีความมั่นคงทางอารมณ์ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สอนเข้าใจ ไม่ใช่อำนาจหรือชอบเผด็จการ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสุพิชญา โคทวิ (2557) ได้สรุปองค์ประกอบของจิตวิญญาณความเป็นครูว่าจะต้อง มีความเสียสละ มีความรักศรัทธาในวิชาชีพครู การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ความรักเมตตาต่อศิษย์ และความรักเมตตา รับผิดชอบ มองนักเรียนว่ามีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีศักยภาพ มีแรงจูงใจให้แสดงภาวะผู้นำออกมาเพิ่มขึ้น มีความสุขและมีความภาคภูมิใจในอาชีพครู

3. ระดับปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดวันตก พบว่าภาพรวมปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัจจัยด้านเจตคติต่ออาชีพครูเป็นปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูมากที่สุด รองลงมาคือปัจจัยด้านการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าในอาชีพ และปัจจัยการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กร ตามลำดับ จากผลการวิจัยที่กล่าวมา สืบเนื่องมาจากคณะครุศาสตร์และมหาวิทยาลัยทั้ง 4 แห่งในภูมิภาคตะวันตก มีกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนตามนโยบายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน ส่งผล

ให้นักศึกษามีจิตวิญญาณความเป็นครูมากขึ้น โดยพบว่า คณะครุศาสตร์ทั้ง 4 แห่ง มีแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมและค่ายอาสาเพื่อให้นักศึกษามีความรักสามัคคีร่วมกัน และรักในอาชีพครูมากยิ่งขึ้น โดยมอบให้อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำสาขากำกับติดตามและร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาด้วย ในด้านการยอมรับผลงานของนักศึกษาคณะมีนโยบายให้นักศึกษานำผลงานเข้าร่วมประกวดเมื่อคณะจัดโครงการหรือกิจกรรม มีการให้รางวัลเพื่อเป็นการเสริมแรงให้กับนักศึกษาสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของคณะครุศาสตร์จัดเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับผลงานของนักศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และเพื่อนร่วมงานได้มีโอกาสดูแลเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน นอกจากนี้คณะครุศาสตร์ทั้ง 4 แห่ง ยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมเชิงวิชาการและกิจกรรมเชิงทักษะชีวิต การจัดกิจกรรมคณะจะเน้นในการนำองค์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และการบูรณาการกับรายวิชาต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาจะได้เรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบและเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของอาชีพครูตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักตัวตนมากยิ่งขึ้น และสามารถทบทวนเจตคติของตนเองว่าชอบในอาชีพครูหรือไม่ หากไม่ชอบและรู้ตัวตนเร็วขึ้น จะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนสายอาชีพสำหรับตัวเองได้เร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ คณะครุศาสตร์ทั้ง 4 แห่ง ในภูมิภาคตะวันตกยังจัดโครงการเสริมให้กับนักศึกษาในด้านนวัตกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสาขาที่นักศึกษาเรียน เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปต่อยอดในการบูรณาการองค์ความรู้ของตนเองกับการเรียนในปัจจุบัน และคณะยังมีโครงการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับครูให้กับนักศึกษาในทุกชั้นปี ทั้งนี้ความยากง่ายขึ้นอยู่กับระดับในแต่ละชั้น และนำไปใช้ ทั้งนี้สอดคล้องกับคณิต เขียววิชัย (2553) ได้สังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการนิยาม/แนวความคิดและปัจจัยที่เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์: การขับเคลื่อนจิตวิญญาณของผู้เรียนด้วยพลังทางการศึกษา โดยพบว่าการส่งเสริมพัฒนาทักษะที่สำคัญและการเป็นสมาชิกที่ดีเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เด็กมีจิตวิญญาณของมนุษย์ที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ นันทะศรี (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธภาพโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ปัจจัยคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยด้านการยอมรับต่อองค์กร ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง และปัจจัยด้านภูมิหลังของนักศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

4. การศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก พบว่าองค์ประกอบของปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูมี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยการพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ 2) ปัจจัยด้านการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร 3) ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน และ 4) ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู เหตุที่พบว่าเป็นเช่นนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตกมีกิจกรรมการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูร่วมกัน โดยจัดกิจกรรมเปลี่ยนสถานศึกษาใน

ทุกปีการศึกษา โดยกิจกรรม พจน.วิชาการ จะใช้วิธีการเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านทักษะและวิชาการ เพื่อสอดแทรกองค์ความรู้และประสบการณ์ให้กับนักศึกษา เป็นการบ่มเพาะจิตวิญญาณความเป็นครูให้กับนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ นันทะศรี (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ปัจจัยคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยด้านการยอมรับต่อองค์กร ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง และปัจจัยด้านภูมิหลังของนักศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสมสมร ลายพิกุล (2555) ได้สังเคราะห์บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ พบว่ามีปัจจัยในการส่งเสริมการพัฒนาครูไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ 9 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ด้านการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการมีเหตุผลในการตัดสินใจ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการใช้ภาษาอังกฤษ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการมีจิตวิทยาในการช่วยเหลือ และด้านการมีจิตวิญญาณในวิชาชีพครู สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2557) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อสาขาวิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงและเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครูตัวแปรที่รับการคัดเลือกเข้าสมัคร คือ ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต หลักสูตรการเรียนการสอน การได้รับการยอมรับนับถือและความคาดหวังของผู้ปกครองร่วมกัน

5. การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของปัจจัยเชิงสาเหตุจากค่าต่าง ๆ พบว่าทุกค่าดัชนีมีความสอดคล้องกันทุกตัว ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Goodness-of-fit : GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index : AGFI) ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 คือ ค่า GFI = .997 ค่า AGFI = .949 ค่า CFI = 1.00 ค่า Relative Fit Index : RFI = .963 ค่า Root Mean Squared Residual : RMR มีค่าเท่ากับ .000 และรากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) มีค่าเท่ากับ .000 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควะวันตก พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน

.....

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทางบวก สำหรับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่กำหนดเป็นเส้นอิทธิพลตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติโดยพบว่าการพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ การพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน การยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และ เจตคติต่อวิชาชีพครู เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดตะวันออก เมื่อพิจารณาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ ซึ่งมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .15 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร มีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .46 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากเจตคติต่อวิชาชีพครู โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาปัจจัยเชิงสาเหตุของการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร พบว่า ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการพัฒนาด้านนวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .72 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และได้รับอิทธิพลทางตรงจากเจตคติต่อวิชาชีพครู โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ .27 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เมื่อเรียงลำดับตามปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดตะวันออกจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน 2) นวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ 3) การยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และ เจตคติต่อวิชาชีพครู เมื่อพิจารณาอิทธิพลรวม เรียงลำดับตามปัจจัยการส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาควัดตะวันออกจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นวัตกรรมเทคโนโลยีและความก้าวหน้าสู่อาชีพ เจตคติต่อวิชาชีพครู การยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร การพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาบุคลิกภาพและการส่งเสริมสนับสนุนตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ นันทะศรี (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ปัจจัยคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน ปัจจัยด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู ปัจจัยด้านการยอมรับต่อองค์กร ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง และปัจจัยด้านภูมิหลังของนักศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์ของคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นมีความเที่ยงตรงสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพร วงษ์อุดม (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ทุรกันดารภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ทุรกันดารภาคเหนือตอนบน ที่ปรับเป็นโมเดลทางเลือก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสายชล เทียนงาม (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัย

ที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ: การสังเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับงาน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปญวูฒิ สุจินตมณีนชัย (2556) ได้ศึกษาการยอมรับตนเองและบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่พยากรณ์ความฉลาดทางจิตวิญญาณของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่าครูมีระดับการยอมรับตนเอง บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้างบุคลิกภาพด้านการประนีประนอม บุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึก และความฉลาดทางจิตวิญญาณโดยรวมอยู่ในระดับสูง และมีระดับบุคลิกภาพด้านความห่วงใยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การยอมรับตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางจิตวิญญาณของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บุคลิกภาพด้านการแสดงตัว บุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง บุคลิกภาพด้านการประนีประนอมและบุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางจิตวิญญาณของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบุคลิกภาพด้านความห่วงใยมีความสัมพันธ์ทางลบกับความฉลาดทางจิตวิญญาณของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และบุคลิกภาพด้านการมีจิตสำนึกบุคลิกภาพด้านการเปิดกว้าง การยอมรับตนเอง และบุคลิกภาพด้านการแสดงตัว สามารถร่วมกันพยากรณ์ความฉลาดทางจิตวิญญาณของครูได้ร้อยละ 60.00

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยพบว่าความรักและศรัทธาในวิชาชีพครูเป็นจิตวิญญาณความเป็นครูอันดับแรก รองลงมาคือการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ และห่วงใย เอื้ออาทร เมตตาต่อศิษย์ ซึ่งคณะครูศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ เป็นหน่วยผลิตและพัฒนาครูจะต้องตระหนักในประเด็นดังกล่าวและจัดให้มีกิจกรรมเสริม หรือสนับสนุนให้นักศึกษารักและศรัทธาในวิชาชีพของตนมากยิ่งขึ้น

2) ปัจจัยด้านเจตคติต่ออาชีพครู เป็นปัจจัยอันดับแรกที่พบว่าส่งผลทางตรงต่อจิตวิญญาณความเป็นครู ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอก รวมถึงประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ในการผลิตและพัฒนาครูให้กับโรงเรียน ครู นักเรียน รวมไปถึงนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่สนใจ เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ซึ่งเมื่อนักเรียนนักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูแล้ว จะทำให้มีความมุ่งมั่น วิริยะ อุสาหะในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความก้าวหน้าในอาชีพครู

2) การพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร

3) อิทธิพลเชิงสาเหตุและผลพหุระดับของจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต

4) การวิเคราะห์ปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อจิตวิญญาณความเป็นครู

เอกสารอ้างอิง

- คณิต เขียววิชัย. (2553). “การสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการนิยาม/แนวคิด และปัจจัยที่เสริมสร้าง กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์: การขับเคลื่อนจิตวิญญาณของผู้เรียนด้วยพลังทางการศึกษา”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 1 (2): 310 – 311.
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2557). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม”. วารสารบัณฑิตศึกษา 11 (52): 139.
- ดวงใจ ชนะสิทธิ์ ชัยยุช มณีรัตน์ และพงศ์เทพ จิระโร. (2559). “จิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 8 (1): 107 – 131.
- ธราญา จิตรชญาวนิช. (2560). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรินทร์ สังข์รักษา. (2554). “การสังเคราะห์ความรู้ทางด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ จากเรื่องเล่าความสำเร็จของครูและนักเรียนในระบบการศึกษา: การพัฒนาหน่ออ่อนทางการศึกษา สร้างจิตปัญญาในการเรียนรู้สู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 2 (2): 21 – 30.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). การปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- ปภาวุฒิ สุจินดาณชัย. (2556). การยอมรับตนเองและบุคลิกภาพห้วงค์ประกอบที่พยากรณ์ความฉลาดทางจิตวิญญาณของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ปิยะพร วงษ์อุดม. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ทุรกันดารภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พงศ์เทพ จิระโร. (2554). หลักการวิจัยทางการศึกษา. ชลบุรี: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มานี แสงหิรัญ และคณะ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักศึกษาในการเลือกเรียนคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

วันเพ็ญ นันทะศรี. (2559). โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นครู

วิชาชีพในศตวรรษที่ 21. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุนัน อมรวิวัฒน์. (2554). ครุศึกษากับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังท้าทาย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พัชรินทร์ พี.พี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). รายงานการวิจัย สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครู

ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สายชล เทียนงาม. (2556). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะครูที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์

วิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ: การวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 5 (1): 121 – 225.

สุเทพ ธรรมะตระกูล. (2555). การศึกษาคุณลักษณะของครูยุคใหม่. กลุ่มวิชาจิตวิทยาและแนะแนว

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สุเทพ ทองสีไพล. (2554). จิตวิญญาณความเป็นครู. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2561 จาก

[http:// www.gotoknow.org/blog/pbrupt551001/198289](http://www.gotoknow.org/blog/pbrupt551001/198289).

สุพิชญา โททวี. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเพื่อสร้าง

เสริมจิตวิญญาณความเป็นครู สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ ในสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมสมร ลายพิกุล. (2555). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาครู

สู่ความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร

การศึกษา สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาแห่งชาติ.

อมรรัตน์ แก่นสาร และคณะ. (2560). “การพัฒนาตัวบ่งชี้จิตวิญญาณความเป็นครู ของครูสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม 7(1): 7-15.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3th ed). New York: Harper and Row Publication.

Reimers, Eleonora Villegas. (2003). *Teacher Professional Development: An International*

Review of the Literature. Paris: International Institute for Educational Planning.